

India v Strednej Ázii - nová pyramída globálnej rovnováhy: Peking - Dillí - Moskva

- CZ24 News | 12. dubna 2022

INDIA: Začína sa formovať nová pyramída globálnej rovnováhy: Peking – Dillí – Moskva. Prosíme venovať pozornosť.

Stredná Ázia je región, kde sa pretínajú záujmy mnohých vonkajších hráčov. Tradičný a historický vplyv má Rusko, s ktorým krajiny Strednej Ázie, aj po zániku Sovietskeho zväzu, koncepčne spolupracujú najmä vo vojensko-politickej, ekonomickej a bezpečnostnej oblasti. Rastúci vplyv má Čína, ktorá sa úspešne orientuje na ekonomickú dimenziu.

Okrem ďalších aktérov – Irán, Turecko, Južná Kórea... (samozrejme, mimo Európskej únie, o ktorej neschopnosti nemožno pochybovať), netreba zabúdať na druhú najľudnatejšiu krajinu na svete – Indiu.

Kto chlieb a soľ ctí, ten neklame

...hovorí slovenské príslovie. Táto slovenská múdrosť nás inšpirovala k tomu, aby sme dnešné zamyslenie nad posunmi v Strednej Ázii začali trochu reportážne.

Nový prezident Turkménska Serdar Berdymuchamedov bol inaugurovaný na Jozefa tohto roku a už v dňoch 1. až 4. apríla 2022 hostil v Ašchabade prvého kolegu prezidenta. A to nie prezidenta hocakej krajiny, ale prezidenta Indie Ráma Nátha Kóvinda.

Podľa dostupných informácií o prvej oficiálnej návšteve indického prezidenta v Turkménsku mal uvítací ceremoniál na letisku v Ašchabade klasické protokolárne parametre, ale aj – a teraz pozor – privítanie chlebom a soľou dvojicou v národnom kroji.

Cesta z letiska do prezidentského paláce v Ašchabade

Snímka: www.oilgas.gov.tm

Ono ponúknuť vzácnu návštevu chlebom a soľou je pradávny slovanský zvyk z obdobia Veľkomoravskej ríše, ktorým si uctieваме vzácnu návštevu. Čerstvý pecen voňavého chleba a plná solnička, to sú veci, ktoré nechýbajú pri uvítacom ceremoniáli ani dnes. Týmto dvoma, na pohľad jednoduchými, ale kedysi vzácnymi potravinami, ponúkame prezidentov, premiérov i kráľovné, ale i množstvo ďalších významných hostí pri návšteve našej krajiny. Symbolicky, ako prejav pohostinnosti, priateľstva, úcty a ochoty.^[1]

I nejmenší finanční příspěvek velice pomáhá! Děkujeme!

CHCI PŘÍSPĚT

Nie je stredoázijský zvyk, ale prosím, víťanie chlebom a soľou je Slovanom sympatické. Pri tejto príležitosti si určite spomeniete na faux pas, keď v Bratislave dvaja Anglosasi (prezident USA a britská kráľovná) takého privítanie od slovanského srdca ignorovali.

Blízki priatelia a dôležití partneri

Podľa prezidenta Indie je Turkménsko dôležitým partnerom jeho krajiny a recipročne nový turkménsky prezident svojmu indickému hostovi zopakoval päť princípov turkménskej neutrality:

- vybudovanie stability a mieru;

- rozširovanie myšlienok neutrality;
- diverzifikácia ekonomických kontaktov;
- pomoc sociálnemu rozvoju vo svete;
- humanizácia medzinárodných vzťahov.

Nehľadiac na týchto päť základov, Turkménsko podporilo snahy Indie stať sa stálym členom (prípadne) reformovanej Bezpečnostnej rady OSN. Táto informácia sa zdá nepodstatná, ale keď si uvedomíme, že slovenské médiá informujú len o vraj aktivitách Kyjeva „rozprášiť“ BR OSN (lebo tam je Rusko), potom vidno, čo je informačný blud a kde sa robí aká skutočná zahraničná politika.

Prezidenti hovorili aj o projekte TAPI. Ide o budúci plynovod Turkménsko - Afganistan - Pakistan - India. Áno, ide o projekt, ktorému výrazne nefandia Spojené štáty a o projekt, ktorý bude viazať kapacity plynu z turkménskeho náleziska Galkynyp.

Prezident Indie Rám Náth Kóvind a prezident Turkménska Serdar Berdymuchamedov počas bilaterálnych rokovaní
Snímka: www.turkmenistan.gov.tm

Najmä tá druhá časť informácie je dôležitá pre Slovensko a mudrcov, ktorí len tak s ľahkosťou hovoria o „odstrihnutí sa“ od plynu z náleziska Jamal a jeho náhradou napríklad z oblasti Kaspického mora. Lenže, ako vidno, to nie je bezpečný a stabilný prameň!^[2]

Samozrejme, nemožno opomenúť fakt politického a ľudského zblíženia účastníkov projektu, ale ani to, že jednotlivé národné segmenty výstavby projektu majú rôzne tempá. V Turkménsku sa výstavba začala v roku 2015 (a pokračuje), v Afganistane boli zahájené práce v roku 2018. India hlási hotovo, len Pakistan, vzhľadom aj na vnútropolitické turbulencie, má problémy s dodržiavaním dohodnutého harmonogramu.

Napriek tomu, že diskusia prezidentov o TAPI zaujala pomerne veľký časový výsek návštevy, treba si však všimnúť aj to, že v záverečných dokumentoch sa TAPI paradoxne vôbec nespomína.

Prezidenti Indie a Turkménska pri svojom prvom stretnutí podpísali:

- Memorandum o vzájomnom pochopení v oblasti riadenia mimoriadnych situácií;
- Memorandum o vzájomnom pochopení v sfére výmeny finančných informácií, spojených s legalizáciou finančných prostriedkov získaných nelegálnou cestou;
- Memorandum o vzájomnom pochopení v oblasti mládeže;
- Program spolupráce v oblasti kultúry a umenia na roky 2022 – 2025.

Aj keď sa zdá, že nejde o substantívne dokumenty (napr. aj to, že sa nikde nehovorí o TAPI), treba si uvedomiť dve veci. Tou prvou je, že indický prezident má kompetencie také, aké má a po druhé, je dobré, že nemá svalnaté reči, tak ako niektorá hlava štátu v krajine v strednej Európe, kde je zjavne plagiátorstvo a diagnóza F 70-79 nutným predpokladom, ako sa dostať a následne fungovať v ústavnej funkcii.

Aká je politika Indie voči Strednej Ázii?

Tak to je veľmi korektná otázka, na ktorú – aspoň podľa nášho názoru – neexistuje jednoduchá odpoveď. Nakoniec jednoduché odpovede na to, čo sa deje vo svete, majú len vybraní slovenskí „experti“.

Český autor Filip Andler sa zamyslel nad tým, ako sa India stavia k udalostiam na Ukrajine, pretože čokoľvek sa deje v postsovietskom priestore, sa nemôže riešiť bez a ani na úkor Ruska a došiel k záveru, že: *„...postoj Dillí k ukrajinskej krizi je také treba vnímať v kontextu trojúhelníku Rusko-Čína-Indie. Indie hovořila o „legitimních zájmech“ Ruska v souvislosti s anexí Krymu v roce 2014, což by se dalo interpretovat jako pozice implicitní podpory Moskvě. Naproti tomu Peking si tehdy udržoval neutrálnější pozici...“*[\[3\]](#)

Inak povedané, India zatiaľ nekritizovala Rusko za Ukrajinu (ani to zrejme nespraví) a zdržala sa hlasovania na platformách OSN pri pokusoch o odsúdenie Moskvy.

Vzťahy Indie k Strednej Ázii sa podobajú sínusoide. Krátke obdobia politickej a ekonomickej aktivity a záujmu sa niekedy menia na prakticky úplne sterilný pohľad na región.

Prvých desať rokov po „sublimácii“ Sovietskeho zväzu sa Stredná Ázia stala pre indickú zahraničnú politiku perifériou záujmov.

Potom možno identifikovať záujem zvýšiť prítomnosť v Strednej Ázii (najmä v ekonomickej pomoci a vo vedecko-technickej sfére prostredníctvom Centier informačných technológií, ktoré boli s pomocou Dillí postupne otvorené v Taškente, Biškeku, Astane (dnes Nur-Sultane), Dušanbe a samozrejme v Ašchabade.

Lenže v roku 2005 opäť záujem Indie o Strednú Áziu poklesol. Táto vlnnosť trvala až do roku 2012, keď India prijala politický program „Connect Central Asia“.

Inak veľmi zaujímavo o tomto projekte píše v článku *India's 'Connect Central Asia' Policy* na stránkach prestížneho časopisu *Foreign Policy Journal* Dr. Jyoti Prasad Das.[\[4\]](#)

Nový kurz predpokladal:

1. rozvoj politických vzťahov Indie s krajinami Strednej Ázie;
2. upevnenie strategického partnerstva;

3. posilnenie vojensko-technickej spolupráce spojenej s výsledkami konzultácií na tému Afganistanu;
4. rozšírenie mnohovektorovej ekonomickej spolupráce.

Táto aktivizácia dostala novú infúziu po stredoázijskom turné (2015) indického premiér-ministra Naréndru Módího a najmä po vstupe Indie do svetovo autoritárnej Šanghajskej organizácie spolupráce (2017), čo vyústilo do platformy dialógu India – Stredná Ázia (2019).

Podľa nás sú záujmy dnešnej Indie v dnešnej Strednej Ázii v nasledujúcich troch oblastiach:

1. India musí, ak chce, aby bol triangel Peking – Dillí – Moskva v rovnováhe, aktívne reagovať na nárast vojenskej moci Číny (všeobecne) a silovému vplyvu v Strednej Ázii, pričom mocenský vplyv Ruska sa v regióne neoslabuje. Samozrejme, že India sa pozerá s nevôľou na rozširovanie spolupráce Číny, Ruska a Strednej Ázie s Pakistanom (tiež jadrová mocnosť). Ide o vytváranie si akéhosi strategického zázemia;
2. Samozrejme, že aj India sa chce dostať k surovinovým zdrojom v Strednej Ázii, čo slovenská diplomacia tak ľahko ignoruje;
3. No a nezabúdajme, že cez platformu Strednej Ázie sa môže India strategicky a efektívne takticky zapojiť do stabilizácie situácie vo svete (čo zasa ale nechcú Spojené štáty, ktorým vyhovuje okrem chaosu na Ukrajine aj revitalizácia chaosu v Afganistane).

Toto nemení nič na identifikovaní paradigmy zvýšeného záujmu Indie o Strednú Áziu – a čo je zaujímavé – práve cez uzavreté Turkménsko.

A nie je to malígna motivácia, ako v prípade atlantických adeptov na spoluprácu. Je jasné, že India chce byť v regióne aktívna, aby sa z osi stal triangel Rusko – Čína – India (inak všetko, to je len ľahká informácie pre bratislavskú kaviareň, jadrové mocnosti). Čiže optimalizovať doterajšie stredoázijské orientačné status quo.

Chce India vytlačiť Čínu zo Strednej Ázie?

Tesne pred návštevou indického prezidenta v Turkménsku sa z iniciatívy premiéra Indie uskutočnil prvý online summit s prezidentmi všetkých piatich krajín Strednej Ázie.[\[5\]](#)

Obracajúc sa k prezidentom Kazachstanu, Kirgizska, Tadžikistanu, Turkménska a Uzbekistanu N. Módí pripomenul, že pre Indiu je mimoriadne dôležitá téma bezpečnosti, a preto spoluprácu so Strednou Áziou vníma ako snahu rozšíriť „kruh dobrých susedov“.

Počas tohto summitu sa účastníci dohodli na vytvorení pracovnej skupiny, ktorá bude analyzovať bezpečnostnú situáciu, ako aj na tom, že v októbri 2022 sa v hlavnom meste Tadžikistanu Dušanbe uskutoční medzinárodná konferencia v rámci tzv. Dušanbenského procesu o boji proti financovaniu terorizmu a tiež na zriadení Indicko-stredoázijského centra na rozširovanie kontaktov medzi štátmi Indie a regiónmi krajín Strednej Ázie v Dillí.

Záver

Nakolko návštevu indického prezidenta možno vnímať ako úspešnú, dá sa predpokladať že India a Turkménsko pristúpia k formálnemu rozpracovaniu seriózných projektov.

Napriek tomu (vzhľadom na ústavné postavenie prezidenta), že v Ašchabade sa hovorilo najmä o transportných projektoch, reálnejšie je, že ekonomickej expanzii Číny do Strednej Ázie a stabilného postavenia Ruska v regióne India môže reálne ponúknuť (zatiaľ) len kultúrne hodnoty. Lenže táto

mäkká sila má svoj význam pre budúcnosť.

Ako sondovanie, čo nové v Turkménsku, návšteva splnila svoj cieľ. Napriek tomu, že išlo o bilaterálnu návštevu, pravdepodobne ju treba vnímať viac ako nový prístup Indie k Strednej Ázii.

Inak povedané, os Peking – Dillí – Moskva, či sa to niekomu páči, alebo nie, dostáva **nový** dych.

Zlepšenie statusu Indie v Strednej Ázii je limitované najmä geografiou – India je ďaleko, aj keď nedávno zosnulý enfant terrible ruskej politickej scény Vladimír Volfovič Žirinovskij sníval o tom, že „...ruskí vojaci si budú umývať čižmy v Indickom oceáne...”

Do úvahy treba brať aj ekonomickú dimenziu, pretože India v tomto smere nie je zatiaľ schopná a nedokáže konkurovať spoločným ekonomickým projektom Číny a Ruska v Strednej Ázii.

No a tiež by sme nemali zabúdať, že vnútropolitická situácia a sociálno-ekonomické témy sú v Indii stále živé, a preto je pre Indiu košeľa (India) bližšia než kabát (Stredná Ázia), no a Spojenými štátmi proxy destabilizovaný Afganistan vplýva na Strednú Áziu a na správanie najmä Ruska, ktoré si musí ustrážiť svoje „mäkké podbruško“.

A aj ho napriek mediálnej propagande zrejme ustráži!

Autor je vysokoškolský učiteľ.

[1] <https://menucka.sk/magazin/chlebom-solou-nielen-zvyku-ktory-pretrval-dodnes/>

[2] Pozri

tiež: <https://ekonomika.pravda.sk/ludia/clanok/188960-kaspicka-ropa-nie-je-bezpecny-pramen/>

[3] Pozri: https://noveslovo.sk/c/Indie_a_rusko_ukrajinska_valka

[4] Pozri: <https://www.foreignpolicyjournal.com/2012/10/29/indias-connect-central-asia-policy/>

[5] Pozn.: v decembri 2021 sa uskutočnil prvý dialóg *India-Stredná Ázia* na úrovni ministrov zahraničných vecí.

Sledujte nás na Telegramu: t.me/cz24news

AUTOR: Peter Juza

[ZDROJ](#)